

مقدمه مترجمان

کامینوکیشن آرتز دیزاین، سالنامه پرینت ریجینال، گرافیک پوستر و چند نشریه دیگر.

عزم مسئولین سازمان سمت به چاپ کتاب با کیفیت و قیمت مناسب بیانگر اهداف آن سازمان در جهت ارتقای سواد بصری در این عرصه است (برخی از تصاویر علی‌رغم جنبه مرجع داشتن با ملاحظات فرهنگی سازمان سمت فاصله داشته و تا حدودی تغییر کرده است. این تصاویر عبارت‌اند از: شکل ۱۴-۴، ۱۶-۴۲، ۲۱-۲۱، ۲۲-۲۹ و ۲۵-۴۶) در اینجا لازم است از عزیزانی که در پیشبرد حل دشواریهای ترجمه و چاپ مناسب کتاب به سهم خود نقش بسزایی داشته‌اند سپاسگزاری گردد: سرکار خانم سهیلا مقدم در بخش کارشناسی کتاب که در تمام موارد پیگیر روال و مراحل تولید کتاب بوده‌اند، بخش تدوین و آماده‌سازی با مدیریت آقای محمود جوان، بخش تولید که با پیشنهادات مترجمان موافقت کرده و کتاب را در بعد مناسب با متن اصلی و اسکن و ویرایش تصاویر آماده چاپ نموده‌اند و نیز در بخش حروفچینی سرکار خانم مریم سمیاری که با حوصله تمام تغییرات را اعمال کرده‌اند و نیز سایر عزیزان نادیده‌ای که تلاش آنها موجب چاپ این کتاب گردیده است. نتیجه نهایی کار می‌توانست بهتر از این باشد، امیدواریم در چاپهای بعدی این امکان فراهم گردد، از این رو از پیش از خوانندگان دقیق و موشکاف سپاسگزاری می‌گردد. این کتاب می‌تواند نگاهی به نسبت فراخ به تاریخ طراحی کتاب تلقی شود و دریغ آنکه چاپ آن در زمانی صورت می‌گیرد که بزرگ‌مرد گرافیک ایران، مرتضی ممیز در میان ما نیست. ترجمه این کتاب را به پاس یک عمر تلاش مستمر و نوآوریهای وی در عرصه گرافیک ایران به او تقدیم می‌نماییم.

نویسنده کتاب، فیلیپ بی. مگز در مقدمه به حد کافی درباره روش کار و معیار انتخابهایش توضیح داده است. از این‌رو مترجمان از توضیح اضافی معاف‌اند. اما در مورد واژگان و پاره‌ای از اصطلاحات خاص بخشش‌های مرتبط با تاریخ طراحی گرافیک که تعدادشان فراتر از معادلهایی است که در زبان فارسی به کار برده می‌شود باید اذعان کنیم که نخواسته‌ایم برابر واژه‌هایی مهجور یا صرفاً ترجمه‌ای را جایگزین مواردی سازیم که در نوع خود جدیدند. بنابراین آنچه در پیش‌رو داشته‌ایم اصطلاحاتی بوده که در کتابهای مرجع دیده شده، از این زمرة است: فرهنگ کتاب‌اعلیرضا پورمتاز، دائرةالمعارف هنر/رویین پاکباز، فرهنگ اصطلاحات هنرهای تجسمی/پرویز مرزبان. در مورد برخی از عنوانها ترجیح داده‌ایم اصل لاتین آنها نوشته شود. جاهایی که به صحت ترجمه کاملاً اطمینان داشته‌ایم معادل فارسی جایگزین شده است. ترجمه کتاب براساس چاپ سال ۱۹۸۳ صورت گرفته و با چاپ دوم سال ۱۹۹۲ مقابله کامل شده و حذف و اضافه‌ها در ترجمه نهایی اعمال گردیده است. نویسنده معتقد است که اگر به تمام مواردی که در نظر داشته پرداخته بود، حجم کتاب در قیاس با چاپ فعلی چهار برابر بیشتر می‌شد. البته خواننده کتاب را در مجموع مورد قضاوت قرار خواهد داد. مخاطب این کتاب طراحان حرفه‌ای و دانشجویان طراحی و کسانی هستند که با دنیای خلاق طراحی گرافیک سروکار دارند یا به آن علاقه‌مندند، این کتاب می‌تواند جنبه مرجع داشته و منبع الهام باشد.

فیلیپ بی. مگز که طراح گرافیک و مدرس طراحی است، استاد طراحی و هنرهای بصری در دانشگاه ویرجینیا کامن ول夫 در ریچموند است. وی استاد مدعو در دانشگاه سیراکوز و مشاور سردبیر نشریه پرینت مگزین بوده است. آثار مگز در ابعاد وسیع منتشر شده از جمله در نشریه سالانه

مقدمه‌چاپ‌دوم

موقعیت آن دوره نمایان بوده است. تجزیه و تحلیل بادوشیو همزمانی و در زمانی بررسی طراحی گرافیک را در بسیاری از دشواریها می‌تواند هدایت کند. همزمانی عبارت از بررسی رویدادهایی است که بطور همزمان محقق شده‌اند ولی در زمانی مطالعه پدیده‌هاست آنچنانکه در طی زمان تغییر یافته‌اند. مثلاً پوستر سال ۱۹۱۸ ایی مک‌نایت کافر برای دیلی هرالد (لوح رنگی ۴۶) یکی از نمونه‌های قابل تعمق است. از طرفی می‌توان ارتباط همزمانی آن با آثار هم دوره‌اش را بررسی کرد و از طرف دیگر ارتباط آن را با آثار قبل و بعدش سنجید. به نظر می‌رسد که این پوستر به دیگر آثار گرافیک پیشین و نزدیک به زمان خود، شباهت ندارد. اما در سالهای پس از انتشارش، در سایر آثار کافر و دیگران به طور چشمگیری اثرگذار بوده است. چون مفاهیمی که در این پوستر دیده می‌شود، برداشتی از هنر نوست، برای درک درست آن شناخت کوییسم و فتوریسم ضروری است. برای مورخ طراحی که به دلیل رواج سرقت ادبی و التقطات گرافی در ارتباطات جمعی؛ سعی دارد کار اصیل را از میان خیل آثار تقليدی متمازیس سازد؛ شیوه بررسی همزمانی و در زمانی اهمیتی حیاتی دارد. گاهی اوقات بین کار اصیل و تقليدی فاصله‌های کوتاه زمانی است، از این‌رو جدازاسازی بین آنها دشوار می‌گردد و زمینه‌ی خطاب کردن فراهم می‌شود. تأثیرپذیری رانباید التقطات گرافیکی دانست؛ زیرا تحول طراحی مرهون پیوستاری است که در طی زمان محقق شده است. تحول حروف نگاری و طراحی قرن هفدهم که در فصل نهم درباره آن بحث شده، فقط نمونه‌ای از گفت و شنودی است که فراسوی دهه‌ها و مرزهای ملی رفته است. گذر طراحان از دوره رنسانس به دوره مدرن از طریق فرآیندی که به تدریج پدید آمده، صورت گرفته است.

معیار انتخاب نمونه‌ها، اغلب متأثر از مسائلی به غیر از سلیقه نگارنده یا عقاید زیاشناختی بوده است. در بیشتر اوقات گزینش نهایی مبتنی بر وضوح در نشان دادن مفهوم، فضای کار یا فرم گرافیک بوده، به رغم اینکه نمونه‌های دیگری وجود داشته که احتمالاً دارای ویژگیهای ممتاز بوده است. در سایر موارد مشکلات مربوط به کسب مجوز چاپ یا عدم دسترسی به عکس مناسب، انتخاب را معین کرده است.

بسیاری از آثاری که در این کتاب آمده، بیانگر یک مکتب، جنبش سبک یا رویکرد است. مسئله «شاهکار هنری» که به طور مرسوم

در چاپ اول تاریخ طراحی گرافیک سعی شد تحول طراحی گرافیک به ترتیب واقایع تاریخی نقل گردد. این شرح واقایع را نیز، می‌توان دفتر مشاهدات شخصی نگارنده تلقی کرد که طی ده سال تحقیق کامل شده است. دامنه گستره کار مسئولیت سنگینی بر چاپ دوم کتاب نهاد و برای تأیید منابع در نظر گرفته شده، روش شناسی کاملتر و تلاش‌های گستره در تحقیق را ضروری ساخت.

برای تحقیق در تحول طراحی گرافیک رویکردهای بیشماری امکان‌پذیر است. این رویکردها شامل: تحقیق در ارتباط بین طراحی و مخاطب، تجزیه و تحلیل ویژگیهای صوری و سبک شناختی و مطالعه تأثیر اجتماعی و اقتصادی آثار طراحی است. هدف این کتاب شناختن و مستند ساختن نوآوری در جنبه‌های معناشناختی و نحوی ارتباطات بصری است. طراحی گرافیک هر دوره به منظور تشخیص آثار و پدیدآورندگانی که در تکامل جاری این شیوه تأثیرگذار بوده‌اند، مورد مطالعه قرار گرفته است. اطلاعات گردآمده می‌تواند برداشت کلی مفیدی برای مطالعات و کار مستقل دیگری، در نظر گرفته شود. در شیوه‌های تحقیق سنتی هنر پیچ و خمهای مسائل طراحی گرافیک بطور کامل در نظر گرفته نمی‌شود. تمرکز بر هنرمندان خاصی که در مکاتب یا چنبش‌های هنری دسته بندی گردیده‌اند و در کنار شاهکارها و اثرگذاریهای بی‌نظیر شان شناخته شده‌اند، نمی‌تواند به درستی بیانگر تاریخ طراحی گرافیک باشد. اغلب پیش‌فتهای جدید از قبیل پیدایش لیتوگرافی و حروف‌چینی نوری، یا مرهون فناوری است یا حاصل داد و ستد عمومی طراحان گرافیک که بطور گزینشی از کار همدیگر تأثیر پذیرفته‌اند. در برخی دوره‌ها تخلی و دیدی پدید آمده که به سادگی نمی‌توان به افرادی خاص نسبت داد. از طرف دیگر کسانی که به دنبال انکار نقش محوری هنرمندان شاخص اند و بی‌روالی همگانی در تاریخ طراحی می‌گردند، نیز، یکجانبه نگرنند. طراحان برجسته‌ای بوده‌اند که از طریق ابداع فرم‌های نمادین و حروف نگاری نو و ساختارهای تازه انتقال اطلاعات و تخلی و روش‌های اصیل، مسیر طراحی گرافیک را شکل داده‌اند. ندیدن سهم بی‌نظیر کسانی چون ژان باسکرویل و ال لیسیتسکی در میراث گرافیک، حماقت است. بررسی دقیق تاریخ آثار مشابه اغلب نشان می‌دهد که از قرار معلوم مسیرهای جمعی خاستگاه قابل تشخیصی دارند: با این وجود هرگاه تحولی جمعی چون آثار گرافیک ویکتوریایی پدید آمده در بسیاری از کارها جهت‌گیری و

نمونه های چاپ اولیه ژاپن و گرافیک هلند از جنگ جهانی دوم به بعد به دلیل محدودیتهای چاپ ذکر نشده است. در تصمیم گیریهای دشوار برای گرینش مطالب کتاب، خطی نسلی دنبال شده که فرهنگ بعد صنعتی تأثیرگذار اولیه و جهت گیری آن به سمت طراحی گرافیک معاصر بوده است. در این ساختار نسلی، مثلاً ارتباطات بصری و چاپ در فرهنگ اولیه چین تأثیر بلا فصل قابل توجهی داشته، در حالی که آثار همزمان با آن مربوط به ایندوس والی، فاقد چنین نقشی بوده است. کوییسم مسیر طراحی گرافیک را تغییر داد، ولی فوویسم چنین نکرد. در این رویکرد به تمدن غربی بیشتر اهمیت داده شده، برخلاف گرایش فعلی که به تمدن غربی تأکید حداقلی و به فرهنگ های دیگر بیشتر تأکید می شود. برخی مورخان معتقدند که اگر مسلمانان در نبرد پیوترها (موسوم به نبرد تور) در سال ۱۷۳۴ق. م پیروز می شدند، احتمالاً اروپا را تسخیر کرده و فرهنگ اسلامی از جمله رسم الخط عربی را در آنجارواج می دادند. اگر چنین چیزی پدید آمده بود؛ طبق روش شناسی به کار رفته در این کتاب به الفبای یونانی و لا تین بمثابه نظام های زبان بصری و نیز خاستگاه حروف نگاری بعد صنعتی، کمتر تأکید می شد. انتشارات و نوسترن رینهولد برای چاپ اول ۳۰۰ صفحه و ۵۰۰ تصویر را در نظر گرفته بود، ولی نسخه ای که من تحویل دادم ۱۰۰۰ تصویر را در انتظار داشت. برخلاف انتظارم به چاپ بی کم و کاست کتاب رضایت دادند. در چاپ دوم قطع تصاویر بمنظور گنجاندن متن بیشتر؛ کوچک شد. برای افزودن مطالب، تصمیم گیریهای دشوار ضروری بود و بسیاری از طراحان گرافیک که به درستی می توانند مدعی ذکر نامشان در این کتاب باشند، بخاطر محدودیت جا کارشان نیامده است. نگارنده از این دسته طراحان که آثارشان شایستگی ثبت در تاریخ طراحی گرافیک را دارد و کمبود جامانع این کار گردیده؛ عمیقاً پوزش می طبلد.

این کتاب را رویداد شمار سبک‌ها تلقی کردن، غلط فهمیدن طراحی گرافیک است. امروزه واژه سبک به ویژگیهای اطلاق می‌شود که گاه خواسته‌های مربوط به بازار دیکته اش می‌کند. مفهوم اصلی سبک - بیان هنری مشخصی که در تناسب فرم‌ها و ارتباط آنها با عناصر دیگر در فضای کار است - مخدوش گردیده است. در عین حال که در شیوه تدوین این کتاب ویژگیهای بصری طراحی گرافیک جنبه بسیار اساسی دارد و به تناسب به آن تأکید گردیده، نگارنده به نظرات فلسفی ناپیدای طراحان و معنایی که طراحی گرافیک برای فرهنگ و مخاطب خود قائل است و دلالت فرم‌ها و ارتباطات نحوی آنها، نیز، بطور یکسان توجه داشته است. در برخی دوره‌ها مثلاً اوآخر قرن نوزدهم - واوایل قرن بیستم - سبکی چون آرنوو چنان فراگیر بوده که باید فصلی به آن اختصاص داد. در موارد دیگر نامگذاری یک فصل کتاب به واسطه یک سبک بطور مصنوعی، محدود ساختن محتواست. بنابراین چندین عنوان کلی از قبیل «گرافیک عامه پسند دوره ویکتوریایی»، «مدرنیسم

اثر پدید آمده با مهارت یا استعدادی عالی، یا کاملترین یا نقطه اوج خلاقیت هنرمند تلقی می گردد، نیز، در مطالعه تاریخ طراحی گرافیک در دسیر ایجاد می کند. طراح قرن بیستمی که بیش از سی سال مدیر هنری ماهنامه باشد، مسئولیت ۳۶۰ رو جلد و هزاران صفحه سر مقامه را به عهده خواهد داشت و نشریه او احتمالاً با سایرین، که در مخاطب و موضوع وجه اشتراک دارد؛ بدله و بستان رقابتی پیدانموده و همکارانش نیز دستیاران و کارآموزانی هستند که به دفعات تغییر می کنند. هر گاه طرح رو جلد یا طراحی صفحه مقاله از منتخبی تاریخی برگزیده شود، اغلب بهتر است آنرا بجای شاهکاری منفرد، نمونه ای از مجموعه تلقی کرد. شاهکار برجسته به اثری اطلاق شده که در یک دوره تاریخی به سرمشق، سبک یا روح زمان خویش تبدیل گردیده است. از این گذشته احتمال دارد که اثر برگزیده زمانی که مدیر هنری نشریه به تعطیلات رفته، توسط یکی از دستیاران طراحی و اجرا شده باشد. در برخی موارد مدیر هنری یا سرپرست کارگاهه طراحی خاص بلکه مقامی اسمی برای کاری جمعی است. طراحی گرافیک اغلب فرآیندی است که طراحان یا مدیران هنری و دستیاران، عکاسان، تصویرسازان، حروفچینان چاپگران و مشتریان را، در گیر موضوع می کند. تعیین ارزش کار همه دست اندر کاران اغلب ناممکن بوده است. خود را عمیقاً سپاسگزار کسانی می دانم که دانش خویش را در اختیارم نهادند و در مشکلاتی چون انتساب، تفسیر و تاریخ گذاری مطالب چاپ اوّل کتاب یاری ام کردند. اطلاعات تفصیلی یا تصحیح انتساب ها، تاریخ ها و غیره و اجازه تجدیدنظر، که در چاپ آینده امکانپذیر می گردد، بسیار موجب امتنان است.

تعیین کردن شاخص برای این کتاب مشکلات بزرگی پدیدارد. تحول طراحی گرافیک ارتباط نزدیکی با تحول تصویرسازی، عکاسی و فناوری چاپ دارد. با این وجود ارائه‌ی بخشی جامع از همه این شیوه‌های مرتبط با هم در قالب یک کتاب ناممکن است. در عین حال که مبادله‌های تأثیرگذاری بین این شیوه‌ها صورت گرفته، اماً این مسائل فقط در متن تأثیرشان بر تحول طراحی گرافیک آشکارست. در سالهای اخیر طراحی گرافیک مرزهای سنتی را پشت سر نهاده و طراحی گرافیک محیطی و حرکتی (Kinetic) را نیز دربر گرفته است. شرح دامنه‌های شگفت‌انگیز طراحی گرافیک در این کتاب میسر نیست، اگرچه سعی شده بخشی از آن در قالب دو نمونه گرافیک متحرك سائل باس و گرافیک محیطی مربوط به مسابقات المپیک در سه کشور بیان شده‌د.

این کتاب را نباید دانشنامه جامع تاریخ طراحی گرافیک دانست، زیرا برای این منظور دست کم سه جلد کتاب با همین قطع لازم است. در اینجا سعی شده مروری مفهومی و تصویری از مراحل بر جسته تکامل طراحی گرافیک عرضه شود. بسیاری از دستاوردهای بر جسته طراحی گرافیک از قبیل تصویر نسخه‌ی خطی ایرانی،

گرافیک پرداخته اند. بر اساس سازمان دهی زمانی در قالب دهه ها باید آثارشان را در شش فصل و البته با نتیجه گیریهای مغلوشی گنجانید. لذا برای هر بخش یک خط زمانی در نظر گرفته شد تا مقایسه زمانی را آسانتر کند. بسیار خشنودم که اولین چاپ «تاریخ طراحی گرافیک» علی رغم نقایص فراوان با استقبال طراحان، دانشجویان و کسانی که به حرفه ارتباطات مشغولند و نیز سایر علاوه مندان رو برو شده است. امیدوارم که این چاپ جدید با مطالب بیشتر، قطع و حروف نگاری تجدیدنظر شده و جدول زمانبندی برای هر بخش و تدوین کتابشناسی برای فصل ها و افزودن یک بخش رنگی، بیشتر مقبول گردد.

تصویری» و «تصویر مفهومی» برای آثاری به کار گرفته شد که شباهت های مفهومی ناپدایی دارند ولی نمودهای بصری شان بسیار توفیر می کند. بطور مثال چنانچه فصل «مدرسی تصویری»، «آرت دکو» (هنر ترینی) نامیده می شد، به ناچار موجب حذف آثاری مهم و خارج ساختن آنها از ذیل پارامترهای عنوان مزبور می گردید. در این کتاب قلی از تنظیم مطالب به ۵ بخش کلی، که بعد از آن هم از نظر موضوع به فصل های مختلف تقسیم بندی گردیده؛ ساختارهای متفاوتی در نظر گرفته شد. مشکلات مربوط به ساختار زمانی صرف با بررسی آثار گرافیک پل راند و بار دبری تامپسون به سهولت قابل فهم است. هر دو نفر از دهه های ۱۹۳۰ تا ۱۹۹۰، بیش از نیم قرن به طراحی

پیشگفتار چاپ اول

دستاوردهای دوره گذشته است؛ بازتابی از نیازها، حساسیتها و نگرشاهای دوره مورخ است. محدودیتهای دانش و بینش فردی مانع دستیابی به عینیت می‌شود.

مفهوم «هنر برای هنر» یعنی توجه کردن به شیئی زیبا، صرفاً به لحاظ جنبه زیبایی شناختی آن تا پیش از سده نوزدهم مصطلح نبود. قبل از انقلاب صنعتی زیبایی اشیاء و تصاویر ساخت انسان به کار کرد آن در جامعه بستگی داشت. ویژگیهای زیبایی شناختی سفالینه‌های یونانی، کتبیه‌های کاهنان مصری و نسخه‌های خطی قرون وسطی، تماماً به ارزش مصرفی آنها مربوط بود. در آن روزگار هنر و زندگی در یک جمع پیوسته به وحدت رسیده بود. طوفان کوبنده انقلاب صنعتی وضع جهان را زیر و زبر کرد و آن رادر مسیر دگرگونی و پیشرفت فنی قرارداد، و این دگرگونی، هر لحظه شتاب بیشتری گرفت. در عصر ماشین با سُست شدن نقش اجتماعی و اقتصادی هنر و صنعتگری، بین زندگی مادی انسان و نیازهای عاطفی و معنوی او شکاف ایجاد شد. اما همانگونه که برای تجدید وحدت انسان با محیط طبیعی نداهایی برخاست، احیای ارزش‌های زیبایی شناختی در محیط ساخته انسان و ارتباطات گسترده به آگاهی روبرو افزایشی نیازداشت. هنرهای طراحی -معماری، معماری داخلی، طراحی گرافیک، طراحی فرآورده، مُدو...- از جمله وسائل این احیا به شمار می‌رود. یک بار دیگر حمایت اجتماعی، ساخته‌های بشر و ارتباطات می‌توانند مردم را به هم نزدیک کنند و ارزش‌های زیبایی شناختی و معنوی به خطر افتاده را حیاتی دوباره بخشند. به طور کل وحدت یافتن نیازهای مادی و معنوی در فرایند طراحی می‌تواند در کیفیت و علت وجودی زندگی شهری در مقیاسی بزرگ تأثیر بگذارد.

تاریخچه طراحی گرافیک بر پایه این باور نوشته شده است که اگر گذشته را درک کنیم، بهتر می‌توانیم میراث فرهنگی اشیاء زیبا و ارتباطات مؤثر رانگه داریم. بانادیده گرفتن این میراث، و تنگ‌چشمی نسبت به ارزشها و نیازهای انسانی، در دل تاریکی فرو رفته و در منجلاب سودپرستی دفن خواهیم شد.

واژه ZEITGEIST آلمانی است و در انگلیسی برای آن معادلی وجود ندارد این واژه به معنای «روح زمان» است و به گرایش‌های فرهنگی و ذوقی شاخص یک دوره معین تاریخی اشاره می‌کند. بی‌واسطگی و خصلت تغییرپذیری طراحی گرافیک با حیات اجتماعی، سیاسی و اقتصادی فرهنگ هر دوره تاریخی پیوند دارد و روح زمانه را دقیقتراز دیگر ابزارهای بیان انسانی نشان می‌دهد. یکی از طراحان برجسته به نام ایوان چرمایف گفته است: طراحی تاریخ همان تاریخ طراحی است. بشر از روزگار پیش تاریخی به دنبال روش‌هایی بوده که بتواند ایده‌ها و مفاهیم خویش را به صورت بصری نشان دهد و دانش را در قالب گرافیک محفوظ بدارد و به اطلاعات نظم و روشی بخشد. افراد مختلفی چون کاتبان، چاپگران و هنرمندان این نیازهای را در طول تاریخ برآورده کرده‌اند. ویلیام ادیسن دوی گینز، کتاب آرای برجسته، به عنوان کسی که به پیامهای چاپی نظم ساختاری و صورت بصری می‌داد در سال ۱۹۲۲ در توضیح فعالیت خویش اصطلاح «طراح گرافیک» را به کار برد و از آن زمان همین نام برای این حرفه نو برگزیده شد. اما امروزه طراح گرافیک وارث نیاکان برجسته‌ای است. کاتبان سومری که مخترع خط بودند، صنعتگران مصری که روی برگهای پاپیروس کلمات و تصاویر را درهم آمیختند، باسمه سازان چینی و تذهیب کاران قرون وسطی، چاپگران و حروفچینان سده پانزدهم که نخستین کتابهای چاپی اروپایی را طراحی کردن، جملگی بخشی از میراث غنی و تاریخ طراحی گرافیک هستند. ولی به طور کلی بیانگذاران اصلی این سنت گمنامند؛ زیرا ارزش اجتماعی و دستاوردهای زیبایی شناختی طراحان گرافیک که بسیاری از آنان هنرمندانی مبتکر و باقدرت تخیل و هوش بالا بوده‌اند، به حد کفايت شناخته نشده است.

تاریخ تاحد زیادی یک افسانه است؛ چراکه مورخ بانگاهی به گذشته مبارزه‌ها و تلاشهای بشر دنبال یک سلسله معانی است. خلاصه نویسی و قایع، ندانستن علتها و معلولها و فقدان یک دیدگاه برتر عینی خطرهای جدی برای مورخ محسوب می‌شوند. زمانی که سعی می‌کنیم دستاوردهای گذشته را ثبت کنیم آنها را از دیدگاه شاخص زمانه خود ارزیابی می‌کنیم. بدین سان تاریخ قطعاً همان گونه که بیانگر

۱. فرایند آفرینش فقط حاصل عقل یا ورزیدگی دست نیست. بلکه حرکت یگانه «عقل، دل و دست در نقشی همزمان» است.

۲. ضربالمثلی ژپنی می‌گوید: «ابتدا فنی قابل اطمینان بیاموز؛ سپس خود را به دست الهام بسپار»

۳. انسان به مثابه تجلی روحی متعالی یا مولد زندگی «آنچه به عهده دارد» من نمی‌توانم برای شفافسازی هنرمند کاری کنم، این کار از طریق فرایند خلاقیت صورت می‌گیرد.

هربرت بایر

۱۶ مارس ۱۹۷۹